

Iliya — Lamba Sha Hudu

Daidaiton Annabci: Daga Milleriyawa zuwa Future for America cikin Ruhun Iliya

Jeff Pippenger
2023-10-21

A lokacin karshe a shekara ta 1798, sakon annabci na kogin Ulai na cikin Daniyel surori takwas da tara an buɗe shi, kuma aka tashe William Miller cikin ruhu da ikon Iliya domin ya shelanta kusancin shari’ar Allah.

“An ba William Miller da abokan aikinsa damar yin shelar gargadin a Amirka. Wannan kasa ta zama cibiyar babban motsin Zuwan Almasihu. A nan ne annabcin sakon mala’ikan fari ya sami cika mafi kai tsaye. An kai rubuce-rubucen Miller da abokan aikinsa zuwa kasashe masu nisa. A duk inda mishanoni suka kutsa a dukan duniya, an aika da busharar dawowar Kristi cikin sauri. Ko’ina da ko’ina sakon madawwamin bishara ya bazu, ‘Ku ji tsoron Allah, ku ba shi daukaka; gama sa’ar shari’arsa ta zo.’” The Great Controversy, 368.

A lokacin karshe a shekarar 1989, an buɗe sakon annabci na kogin Hiddekel na Daniyel surori goma zuwa goma sha biyu, kuma an tashe Future for America cikin ruhu da iko na Iliya domin ta shelanta kusancin shari’ar Allah.

Milleriyawa sun sanar da buɗewar shari’a, kuma Future for America tana sanar da rufe shari’ar. Tsarin annabci na Milleriyawa shi ne ikonai biyu masu hallakarwa na arna, sannan papanci ya biyo baya. Tsarin annabci na Future for America kuwa shi ne ikonai uku masu hallakarwa na arna, sannan papanci ya biyo baya, sa’an nan kuma Protestantanci mai ridda ya biyo baya.

Millerites sun fara ne a matsayin Filadelfiyawa, kuma suka sauya zuwa Laodikeyawa. Future for America ta fara ne a matsayin Laodikeyawa, kuma tana sauyawa zuwa Filadelfiyawa. Sauyin da Millerites suka yi daga Filadelfiya zuwa Laodikiya yana da alaƙa da mutuwar Iliya da sakonsa game da rantsuwar Musa. Sauyin Future for America yana da alaƙa da mutuwa da tashin Iliya da Musa a cikin Ru’ya ta Yohanna sura ta goma sha ɗaya.

A farkon shari’a a shekara ta 1844, ’yan Miller sun cika aikin Iliya a Dutsen Karmel. A karshen shari’a, a dokar Lahadi, motsin Future for America zai kasance ya cika aikin Iliya a Dutsen Karmel. A tarihin ’yan Miller, an maimaita alamomin hanya guda uku na annabcin shekaru sittin da biyar da aka bayyana a Ishaya sura ta bakwai, aya ta takwas, sa’ad da al’ummai biyu suka haɗu wuri guda suka zama al’umma ɗaya domin kafa kahon Furotesta na dabbar kasa na Ru’ya ta Yohanna sura ta goma sha uku. A tarihin Future for America, alamomin hanya guda uku na waɗannan shekaru sittin da biyar ɗin nan ana maimaita su sa’ad da al’ummai biyu suka haɗu tare domin su samar da kahon Jamhuriyanci wanda yake magana kamar maciji.

Na farkon waɗannan alamomin hanya uku a tarihin annabci na Future for America akwai lokacin karshe a shekara ta 1989. Na biyu kuwa shi ne 11 ga Satumba, 2001, na uku kuma zai kasance

dokar Lahadi mai zuwa nan ba da dadewa ba. A tarihin Millerite, tsarin alamomin hanyan da aka gano a cikin Ishaya bakwai ya juya daga tsarin alamomin hanyar da ke cikin tarihin Ishaya. A tarihin Future for America, tsarin ya yi daidai da ambato na farko na shekaru sittin da biyar, ko da yake a karshe babu sauran wani bangare na lokaci. Tun daga 22 ga Oktoba, 1844, duk wani amfani da lokacin annabci rufin Shaidan ne.

Tabbacin annabci game da manne wa jerin alamomi uku kamar yadda aka gabatar da su a Ishaya bakwai, sabanin juyayyen tsarin su a tarihin Millerite, ya dangana ne a wani bangare bisa ga ka'idar farkon ambato. An fara ambaton tsarin shekaru sittin da biyar a Ishaya bakwai, kuma ko da yake babu sauran wani bangare na lokacin shekaru sittin da biyar, sa'ad da cikakken cikas tarihin annabci da wadannan shekarun suka wakiltuwa ya faru a cikin motsi a karshen, har yanzu ana gane alamomi ukun, kuma suna riƙe da tsarin kamar yadda yake a tarihin Ishaya.

Dalili na biyu na riƙe tsari na farko na alamomin hanya, shi ne alaƙar tarihin Millerite inda shekaru sittin da biyar suka cika, da kuma ci gaban da motsin Millerite yake da shi tare da motsin Future for America. Tarihin Millerite shi ne farkon, Future for America kuwa shi ne karshen.

Motsin Millerites ya ƙare a shekara ta 1863, sa'ad da aka fara ikkilisiyar Seventh-day Adventist da aka tsara bisa doka. A wannan lokacin, manzon Iliya wanda ya iso a lokacin karshe a shekara ta 1798, lokacin da aka buƙe wahayin kogin Ulai, aka yi shiru da shi kuma aka hatimce shi. A shekara ta 1989, a lokacin karshe, lokacin da aka buƙe wahayin kogin Hiddekel, manzon Iliya ya dawo.

Dalili na uku na riƙe asalin jerin alamomin hanya, ana samunsa ne a cikin layin annabci da yake magana game da dabbar duniya da ƙahoninta biyu. A cikin tarihin Millerite, an haɗa al'ummai biyu domin su zama ƙahon Furotestantanci. A cikin tarihin Future for America, za a haɗa ƙahoni biyu na Furotestantancin ridda da Republicanism na ridda domin su zama al'umma guda ɗaya wadda take "siffar" dabbar, kuma haka nan "siffa ga" dabbar. Al'ummai biyu waɗanda suka zo tare a tarihin karshe domin su samar da ƙaho guda na coci da jiha, suna kai wa ga cikar wannan a dokar Lahadi.

Sa'ad da siffar dabbar ta kai cikakken bunƙasa, ana tabbatar da ƙarshenta ta wurin ikonta na zartar da dokar Lahadi. Bunƙasar wannan siffa tsari ne na lokaci, amma alamar dabbar wani takamaiman lokaci ne. Lokacin bunƙasa siffar yana wakiltuwa da shekaru arba'in da shida da aka gina haikalin daga 1798 zuwa 1844. Ƙahon Republican yana gina wani haikali na addini da siyasa a tsawon lokacin da ake bunƙasa siffar dabbar.

Ci gaban siffar dabbar ya fara ta annabci a ranar 11 ga Satumba, 2001. Wannan rikici ne ya nuna zuwan Dokar Patriot, wadda kuma ta nuna sauyin dokar Kundin Tsarin Mulki daga tushen dokar Ingila zuwa tushen dokar Roma. Dokar Ingila ta ginu ne a kan ka'idar cewa mutum ba shi da laifi har sai an tabbatar da laifinsa, alhali kuwa dokar Roma ta ginu ne a kan ka'idar cewa mutum mai laifi ne har sai an tabbatar da rashin laifinsa.

Haikalin siyasa da ake gina shi daga 11 ga Satumba, 2001 har zuwa dokar Lahadi, an kuma misalta shi ta wurin kafa siffar dabbar. Lokacin annabci ba ya ƙara aiki, saboda haka shekarun arba'in da shida da ƙahon Furotestantanci ya gina haikalin ruhaniya, suna misalta wani zamani ne, ba wani

ɗan lokaci guda ba, a lokacin da kaƙon Jam'iyyar Republican ya tayar da haikalinsa na addini da siyasa.

Manyan hujjoji guda uku na asali na amfani da jerin alamomin hanya guda uku iri ɗaya na shekaru sittin da biyar da aka wakilta a Ishaya bakwai su ne; na farko, ka'idar ambato na farko; 742 BC, 723 BC da 677 BC, wato shekaru goma sha tara sannan kuma shekaru arba'in da shida. A tarihin Millerite kuwa abin ya kasance akasin haka; 1798, 1844 da 1863, wato shekaru arba'in da shida sannan kuma shekaru goma sha tara.

Hujja ta biyu ita ce ci gaba da sakon game da matsayi da aikin Iliya. Iliya ya iso a lokacin karshe a shekara ta 1798, sa'ad da aka buɗe littafin Daniyel (Daniyel 8:14), sannan ya iso ga fafatawar Dutsen Karmel daga 1840 zuwa 1844, sa'an nan kuma aka rufe shi tare da ilimin tauhidi na al'ada da gargajiya a 1863. Iliya ya sake zuwa a lokacin karshe a 1989, sa'ad da aka buɗe littafin Daniyel. A annabce ya yi tafiya zuwa 11 ga Satumba, 2001, inda fafatawar Dutsen Karmel ta fara, domin ta kare ne a dokar Lahadi mai zuwa nan ba da daɗewa ba. Ci gaban matsayi da aikin Iliya yana goyon bayan jerin alamomin hanya da aka gano a Ishaya bakwai.

Mahallin kahon biyu na dabbar kasa yana nuna cewa duka kahonnin suna sauyawa daga iko biyu zuwa iko ɗaya, ɗaya a farkon mulki na shida, ɗaya kuma a karshen mulki na shida na annabcin Littafi Mai Tsarki. Sa'ad da sanduna biyu na ko dai farkon ko kuma karshen aka tattara aka haɗa su su zama al'umma ɗaya, ana wakilta su a matsayin waɗanda suke gina ko dai haikali na ruhaniya a farkon, ko kuma haikali na ruhaniya na addini da siyasa a karshen. Haikalin jabu kuwa sura ce ta haikalin papanci, inda Paparoma yake zaune a cikin haikalin Allah yana shelanta kansa a matsayin Allah.

Sa'ad da Amurka za ta yi magana kamar maciji a dokar Lahadi, za ta cika wannan sura ɗin daidai, domin za ta riga ta gina haikali na jabu inda coci da gwamnati aka haɗa su su zama sanda guda, kuma cocin ne zai mallaki ikon tafiyar da wannan dangantaka.

A cikin Ishaya bakwai, annabi Ishaya ya ɗauki ɗansa, domin ya shelar sakon ga sarki Ahaz a bakin magudanar tafkin sama, a wajen gonar mai wanki.

Sa'an nan Ubangiji ya ce wa Ishaya, Ka fita yanzu ka taryi Ahaz, kai da Shearjashub ɗanka, a karshen magudanar ruwan tafkin sama, a babban titin filin mai wanke tufafi. Ishaya 7:3.

Kalmar nan "shearjashub" na nufin "ragowa za su komo." Ragowar motsin farko na Millerites sun komo cikin motsin Future for America a shekara ta 1989. Ishaya da ɗansa suna wakiltar mafari da karshe, ta wurin dangantakarsu ta uba da ɗa. Suna isar da ruhun Iliya wanda zai mai da zukatan ubanni zuwa ga 'ya'ya, da zukatan 'ya'ya zuwa ga ubanninsu. Ishaya yana shelanta sakon Iliya ga mugun sarki Ahaz. Cikin sauran mugayen ayyukansa, Ahaz sananne ne da rufe ayyukan haikali da kuma gina kwafin wani haikalin Assuriya a madadinsa.

Ahaaz yana da shekara ashirin da haihuwa sa'ad da ya fara mulki, ya kuwa yi mulki shekara goma sha shida a Urushalima; bai kuma aikata abin da yake daidai a gaban Ubangiji Allahnsa ba, kamar Dawuda ubansa. Amma ya bi tafarkin sarakunan Isra'ila, har ma ya sa ɗansa ya ratsa cikin wuta, bisa ga abubuwan bankyama na al'ummai waɗanda Ubangiji ya kora daga gaban

'ya'yan Isra'ila. Ya kuma yi hadaya ya kone turare a masujadan tuddai, da kan duwatsu, da kuma karkashin kowane itace mai kore. Sa'an nan Rezin sarkin Siriya da Feka dan Remaliya, sarkin Isra'ila, suka hau zuwa Urushalima domin su yi ya'ki; suka kewaye Ahaaz, amma ba su iya rinjayar sa ba. A wancan lokaci Rezin sarkin Siriya ya maido da Elat ga Siriya, ya kori Yahudawa daga Elat; sai Siriyawa suka zo Elat, suka zauna a can har wa yau. Saboda haka Ahaaz ya aika manzanni zuwa ga Tiglat-pileser sarkin Assuriya, yana cewa, Ni bawanka ne, ni kuma danka ne: ka hau, ka cece ni daga hannun sarkin Siriya, da kuma daga hannun sarkin Isra'ila, wadanda suka taso mini. Ahaaz kuwa ya dauki azurfa da zinari da aka samu a cikin haikalin Ubangiji, da cikin taskokin gidan sarki, ya aika da su kyauta ga sarkin Assuriya. Sai sarkin Assuriya ya saurare shi; gama sarkin Assuriya ya haura zuwa Dimashku, ya ci ta, ya kwashe mutanenta zuwa bauta a Kir, ya kuma kashe Rezin. Sarki Ahaaz kuwa ya tafi Dimashku domin ya sadu da Tiglat-pileser sarkin Assuriya, sai ya ga wani bagade da yake a Dimashku; sarki Ahaaz kuwa ya aika wa Uriya firist siffar bagaden da fasalinsa, bisa ga dukan yadda aka kera shi. Sai Uriya firist ya gina bagade bisa ga dukan abin da sarki Ahaaz ya aiko daga Dimashku; haka Uriya firist ya yi shi kafin sarki Ahaaz ya dawo daga Dimashku. Da sarki ya dawo daga Dimashku, sarkin ya ga bagaden; sai sarkin ya matsa kusa da bagaden, ya miƙa hadaya a kansa. Ya kuma kone hadayarsa ta konawa da hadayarsa ta gari, ya zubar da hadayarsa ta sha, ya yayyafa jinin hadayunsa na salama a kan bagaden. Ya kuma kawo bagaden tagulla, wanda yake a gaban Ubangiji, daga gaban gidan, daga tsakanin bagaden da gidan Ubangiji, ya sa shi a gefen arewa na bagaden. Sai sarki Ahaaz ya umarci Uriya firist, yana cewa, A kan babban bagaden ka kone hadayar konawa ta safiya, da hadayar gari ta maraice, da hadayar konawar sarki, da hadayarsa ta gari, tare da hadayar konawar dukan mutanen kasar, da hadayarsu ta gari, da hadayunsu na sha; kuma ka yayyafa a kansa dukan jinin hadayar konawa, da dukan jinin hadaya; amma bagaden tagulla zai zama mini domin yin bincike ta wurinsa. Haka kuwa Uriya firist ya yi, bisa ga dukan abin da sarki Ahaaz ya umarta. Sarki Ahaaz kuwa ya datse gefunan matattaran, ya cire bahunan daga kansu; ya kuma sauke tekun tagulla daga kan shanun tagulla da suke karkashinsa, ya sa shi a kan shimfidar duwatsu. Haka kuma rumfar Asabar da suka gina a cikin gidan, da mashigar sarki ta waje, ya juya su daga gidan Ubangiji saboda sarkin Assuriya. 2 Sarakuna 16:2–18.

Sarkin Assuriya yana wakiltar sarkin arewa, wanda alama ce ta papacy. Mugun sarki Ahaz shi ne shugaba na zahiri na Yahuza, kasa mai daukaka ta zahiri. Sa'ad da Ishaya da dansa suka sadu da shi a magudanar tafkin sama kusa da filin mai wankin kaya, tare da sakon cewa sauran ragowa za su komo, mugun sarkin yana cikin rikicin yaƙin basasa tsakanin arewa da kudu. A cikin wannan rikici, ya ƙi sakon da Allah ya miƙa ta bakin annabi Ishaya, kuma ya nemi kariya daga sarkin arewa na zahiri.

Yanayin da ke cikin Ishaya bakwai yana nuna wani shugaba na kasar ruhaniya mai daukaka wanda ya miƙa hannu ga papanƙi domin fulla kawance a lokacin yaƙin basasa, maimakon ya miƙa hannu ga Allah. Ana wakiltar tawayen Ahaz ga Allah ta wurin zuwansa ga sarkin arewa da kuma yin kwatancin haikalin allahn sarkin arewa, sannan ya aika da wannan kwatancin haikalin ga babban firist a Urushalima, wanda daga nan ya gina irin wannan haikali na bogi a harabar tsattsarkan Wuraren Tsarki na Allah. Mugun sarki Ahaz yana wakiltar gwamnati, kuma haɗin kan babban firist yana wakiltar haɗuwar coci da gwamnati.

Wannan tawaye na zahiri yana wakiltar tawayen jagoran kasar daukaka ta ruhaniya, wanda yake kwaikwayon tsarin ibadar papacy (sarkin arewa) kuma yana rufe ibada ta gaskiya ta Wurin Tsarki na Allah. Tawayen Ahaz yana wakiltar jagorancin Amurka, wanda yake kafa haikali na jabu a kasar daukaka, wanda yake kwafi ne na haikalin sarkin arewa.

Mahallin annabci na Ishaya bakwai yana wakiltar farkon shekaru sittin da biyar na dabbar kasa, kuma a bayyane ya fi nuni da lokacin karshe na dabbar kasa. Akwai haske mai yawa da za a iya tsinta daga mahallin annabci na Ishaya bakwai, amma a wannan lokaci muna kawai amfani da ka'idar cewa Kristi yana kwatanta karshen abu ta wurin farkon abu. A nan muna yin wannan amfani ne, ba domin mu zurfafa sosai cikin sakamakon da mahallin tarihi na Ishaya bakwai yake dauke da shi ba. Muna bayyana cewa sa'ad da kahon Jamhuriyanci mai ridda ya haɗu da kahon Furotesta mai ridda, wannan yana wakiltar gina haikali na jabu.

Kafa haikalin karya, wanda aka tsara bisa tsarin haikalin sarkin arewa, yana wakiltar tarihin lokacin da aka kafa surar dabbar, kuma shi ne babban gwaji ga mutanen Allah, wanda a cikinsa za a yanke hukunci game da makomarsu ta har abada.

“Ubangiji ya nuna mini a sarari cewa za a kafa siffar dabbar kafin lokacin alheri ya rufe; domin ita ce za ta zama babban gwaji ga mutanen Allah, wanda ta wurinsa za a yanke makomarsu ta har abada.

“Wannan shi ne gwajin da mutanen Allah dole su fuskanta kafin a hatimce su. Dukan waɗanda suka tabbatar da amincinsu ga Allah ta wurin kiyaye dokarsa, suka kuma ki karɓar jabu na asabar, za su tsaya a farkashin tutar Ubangiji Allah Jehobah, kuma za su karɓi hatimin Allah mai rai. Amma waɗanda suka bar gaskiyar da ta fito daga sama suka karɓi asabar ta Lahadi, za su karɓi alamar dabbar” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 976.

‘Yan Adventist na Rana ta Bakwai, waɗanda su ne “mutanen Allah” na Laodicea, suna da “babban gwaji” da yake faruwa kafin karewar zaman alheri. Shi ne “gwajin” da dole su ci “kafin a sa musu hatimi.” Hatimin Allah da karewar zaman alheri suna faruwa ne a lokacin dokar Lahadi. Samuwar siffar dabbar tana faruwa ne a cikin wani zamani da yake kaiwa zuwa ga dokar Lahadi kuma yake kai kololuwa a kanta. Siffar dabbar da samuwarta gaskiya ce da za ta yanke kaddararmu ta har abada. An kwatanta samuwar wannan siffa da haɗuwar sanduna biyu domin su zama al’umma ɗaya. Haɗuwar sandunan biyun tana faruwa a farkon tarihin Amurka, sa’an nan kuma ta sake faruwa a karshensa. A farkon lokaci an haɗa sanduna biyu domin a kafa kahon Furotesta, kuma a karshen lokaci ana haɗa sanduna biyu domin a kafa kahon Jam’iyyar Republican.

A cikin tarihin farko na 1798 zuwa 1844, an kafa haikalin kahon Furotesta. Shekaru goma sha tara bayan haka, shugaban Republican na farko na kahon Republican ya yi magana kamar ɗan rago, kuma ta yin haka ya fara aikin ‘yantar da bayi, amma hakan ya jawo masa rasa ransa. ‘Dan Ragon Allah ya mutu a kan gicciye domin ya ‘yantar da ‘yan Adam daga bautar zunubi, amma hakan ya jawo masa rasa ransa. Gicciye shi ne Sanarwar ‘Yantarwa. A cikin tarihin da kahon Republican yake ‘yantar da bayi, kahon Furotesta ya ki annabcin bautar. A cikin tarihin dokar Lahadi, sa’ad da kahon Republican yake sake kafa bautar ruhaniya, kahon Furotesta zai kasance yana shelanta sakon da yake ‘yantar da kamammu.

Shugaban ƙarshe na ƙahon jamhuriya na dabbar ƙasa zai yi magana kamar maciji, kuma sa'ad da ya yi haka, za a daukaka ƙahon Furotesta na gaskiya a matsayin tuta. An kwatanta wannan a cikin ƙahoni biyu na Daular Medo-Farisa ta zahiri da ta ruhaniya. Daular Medo-Farisa ta zahiri ita ce masarauta ta biyu a annabcin Littafi Mai Tsarki, kuma masarauta ta shida a annabcin Littafi Mai Tsarki ita ce Daular Medo-Farisa ta ruhaniya. A cikin littafin Daniyel, ragon Medo-Farisa yana da ƙahoni biyu, kamar yadda Amurka ma take da su, amma ƙaho na biyu ne ya fito a ƙarshe.

Sa'an nan na daga idona, na duba, sai ga wani rago yana tsaye a gaban kogin, yana da ƙahoni biyu; ƙahonin nan guda biyun kuwa masu tsawo ne; amma dāya ya fi dāyan tsawo, kuma mafi tsawon ya fito ne daga baya. Daniel 8:3.

A cikin tarihin annabci na dabbar ƙasa da ƙahonta biyu, an fara gane ƙahon Furotesta, amma maimakon ya hau ya kammala aikin sai ya ja da baya zuwa cikin jejin makantar Laodicea. A cikin tarihin lokacin da ƙahon Republican zai yi magana kamar maciji, ya kuma zartar da dokar Lahadi mai zuwa ba da dadewa ba, a ƙarshe za a daga ainihin ƙahon Furotesta a matsayin tuta. Sai dai kawai waɗannan Adventist na Rana ta Bakwai masu halin Laodicea waɗanda suka gane jarrabawar da samuwar siffar dabbar take wakilta ne za su karɓi hatimin Allah sa'ad da lokacin alheri ya rufe. Sakon da yake fayyace wannan tsarin gwaji yanzu ana buɗe hatiminsa domin duk waɗanda suke so su amfana da shi.

Sai Iliya ya zo wurin dukan jama'a, ya ce, Har yausha za ku yi ta karkata tsakanin ra'ayoyi biyu? In Ubangiji ne Allah, ku bi shi; amma in Ba'al ne, sai ku bi shi. Jama'a kuwa ba su amsa masa da ko kalma dāya ba. 1 Sarakuna 18:21.